

Tipsheet Duurzame inzet van de buurtsportcoach

Deze tipsheet is primair bedoeld voor gemeenten, werkgevers en teamleiders/coördinatoren van buurtsportcoaches. De tips zijn echter ook waardevol voor buurtsportcoaches zelf, met name als input voor een gesprek met hun gemeente of werkgever.

Sinds 2023 vormt de BRC (Brede Regeling Combinatiefuncties) een addendum bij het [Hoofdlijnen Sportakkoord II](#). De financiële voorwaarden worden vastgesteld in de [brede specifieke uitkering \(Brede SPUK\)](#) ten behoeve van het bevorderen van de gezondheid, sport- en beweegstimulering, cultuurparticipatie en het versterken van de sociale basis. Hiermee zijn voor het eerst de belangrijkste programma's en akkoorden (onder andere het [Gezond en Actief Leven Akkoord \(GALA\)](#) en Sportakkoord II) over gezonde leefstijl, zorg, sport, cultuur en leefomgeving integraal met elkaar verbonden. Dit betekent lokaal meer integraal samenwerken en dus ook een meer integrale inzet van de buurtsportcoach*. Hoe je ervoor zorgt dat je de buurtsportcoach duurzaam en efficiënt inzet, lees je in deze tipsheet.

*waar buurtsportcoach staat worden alle profielen binnen de BRC bedoeld, zie [Profielen - BuurtSportCoach \(sportindebuurt.nl\)](#)

Succesfactoren en tips

Vooropgesteld kunnen we zeggen dat de kracht van de buurtsportcoachregeling deels zit in de mogelijkheid om lokaal op maat keuzes te maken in de opdracht en de doelgroep van de buurtsportcoach en de manier waarop werkgeverschap geregeld wordt. Onderstaande succesfactoren met bijbehorende tips zijn niet in alle gemeenten doorslaggevend. Er zijn zeker gemeenten waar buurtsportcoaches heel succesvol zijn, maar op een andere manier worden ingezet en/of aangestuurd.

Hoe moet je deze succesfactoren en bijbehorende tips dan lezen en gebruiken? Vooral door er lokaal het gesprek over te voeren! Doe dit bij voorkeur met de beleidsmakers, de buurtsportcoaches, de werkgevers en de samenwerkingspartners. Wat gaat goed in jullie gemeente en waar zien mensen mogelijkheden voor verbetering?

1 Focus!

Maak bewust keuzes voor doelgroepen en wijken die de buurtsportcoach moet gaan bedienen, en doelen waar de buurtsportcoach aan gaat werken. Bekijk welke competenties daarvoor nodig zijn en maak gebruik van [de profielen](#) van de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC), want deze geven houvast en richting. Gebruik het [stappenplan en de leeswijzer](#) om de profielen te implementeren. In het magazine Buurtsportcoach gezond en actief leven zijn [6 portretten](#) uitgewerkt om de verschillende professionals te leren kennen. Gebruik ook deze tips. Uiteraard afhankelijk van de lokale situatie, beleid, de wijkscans, de vragen van samenwerkingspartners en het aantal fte buurtsportcoaches.

Bedenk dat één buurtsportcoach niet alles kan doen en overal goed in kan zijn. Het starten en onderhouden van samenwerking met andere sectoren is tijdrovend en ingewikkeld. Een verbinding leggen met een nieuw domein doe je er niet zomaar even bij. Maak keuzes en help buurtsportcoaches bij het afbakenen. Hiervoor kun je gebruik maken van [het stappenplan integrale inzet van de buurtsportcoach](#) of de [handreiking Bruggenbouwers in Cultuur](#).

Het Human Capital model kan hierbij ook helpen om koers te bepalen ten behoeve van doelen, doelgroepen en dergelijke. Het [Human Capital Model](#) beschrijft zo'n 80 effecten van sport en bewegen, inclusief omschrijvingen, achtergrondartikelen, relevante interventies of producten en de contactgegevens van experts. Zie ook de factsheet [Wat is de sociaaleconomische waarde van sport en bewegen?](#).

Lees in [dit artikel](#) hoe je lokale sport- en gezondheidsdata gebruikt en zet de [handreiking werken met lokale data in de sport](#) in om sport- en beweegbeleid te onderbouwen en focus aan te brengen voor uitvoerders.

Bied als gemeente meer zekerheid in de (co-)financiering, door de organisatiestructuur te verankeren (helder communiceren, goed samenwerken, duidelijke gezamenlijke doelen stellen en als gemeente niet te veel op afstand zitten). Hierdoor wordt de inzet op gemeenteniveau effectiever.

2 Stel duidelijke doelen en kaders

Buurtsportcoaches zijn gebaat bij een duidelijke opdracht en heldere kaders. Buurtsportcoaches die vage of brede opdrachten krijgen, 'zwemmen' vaak en zijn zoekende.

Geef als gemeente meer sturing en richting aan de regierol, het werkgeverschap en de cofinanciering. Bevraag vooraf en evalueer tijdens het proces wat het meest wenselijk is. Daardoor is afstemming makkelijker te realiseren en weten samenwerkende partijen en buurtsportcoaches beter wat van hen wordt verwacht. Ook kan lokaal inspraak beter worden georganiseerd, wanneer partijen weten wat de gemeente beoogt.

Stel SMART* doelen en resultaten op in samenspraak met buurtsportcoaches en andere uitvoerders, zoals het gemeentelijk sportbedrijf of de lokale sportservice organisatie. Idealiter betrek je als opdrachtgever samenwerkingspartners bij het vaststellen van doelen; collega's van andere beleids-terreinen, maar bijvoorbeeld ook lokale zorg- en welzijnsinstellingen. Meer betrokkenheid en regie leidt tot meer draagvlak bij deze partijen. Voor buurtsportcoaches is het belangrijk te weten aan welk 'hoger' doel zij bijdragen. Gebruik hiervoor de [Beleidswijzer Sport en Bewegen](#), om dit in kaart te brengen. Maak ook gebruik van de [sport- en beweginginterventie database](#) om effectief bewezen interventies in te zetten. Zo hoef je het wiel niet zelf uit te vinden en gebruik je de aanpakken die al succesvol zijn ingezet.

Zijn er gezamenlijk doelen en resultaten opgesteld? Geef een buurtsportcoach dan wel ruimte en vrijheid in de uitvoering. Uiteraard afhankelijk van de ervaring en de wens van de buurtsportcoach(es) zelf. Ook hier geldt dat regie en het krijgen van vertrouwen leidt tot eigenaarschap bij de buurtsportcoaches.

Schep duidelijkheid over waar de verantwoordelijkheid ligt voor bijvoorbeeld het meten van verbetering van beweggedrag, vermindering van de eenzaamheid en meer sociale veiligheid in de buurt, zonder dat de focus daar te sterk op komt te liggen. Is hier de buurtsportcoach of de 'opdrachtgever' zoals een gemeente verantwoordelijk voor, of is dit meer een gedeelde verantwoordelijkheid.

**SMART staat voor: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdsgebonden*

3 Betrek andere beleidsterreinen van de gemeente

Wil je sport en bewegen (ook) als middel inzetten voor bijvoorbeeld kwetsbare doelgroepen?

Ga dan in gesprek met collega's van bijvoorbeeld WMO, sociaal domein, armoede, werk & inkomen, jeugd, gezondheid, etc. Hoe eerder en hoe meer je hen betreft bij de inzet van de buurtsportcoach, hoe beter. Dit vergroot de kans op meer integraal beleid en ook cofinanciering door andere beleidsterreinen. En niet onbelangrijk; tot meer betrokkenheid en draagvlak van uitvoeringsorganisaties in andere sectoren bij het werk van de buurtsportcoach. Zo kun je het werk van de buurtsportcoach(es) efficiënter en effectiever maken en verduurzamen.

Initieer een woordvoerdersoverleg voor raadsleden, zodat zij goed geïnformeerd zijn over wat een buurtsportcoach binnen zijn/haar gemeente doet. Hiermee laat je zien wat de toegevoegde waarde van de buurtsportcoach is. Dit kan bijdragen aan een goede voorbereiding van besluitvorming.

Onderzoek van Mulier Instituut laat zien dat buurtsportcoaches bijdragen aan verschillende onderdelen van de Brede SPUK. Wees op de hoogte van de belangrijkste programma's/akkoorden, zoals het **Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)** en **Sportakkoord II** en bepaal op welke onderdelen de buurtsportcoaches bij jullie een rol kunnen spelen. Lees bijvoorbeeld in **dit artikel hoe gemeente Gouda sport en bewegen verbindt met de GALA doelen**. En vind via de **Brede SPUK-wijzer** alle informatie over hoe je sport en bewegen kan koppelen aan andere onderdelen van de Brede SPUK.

Lees de diverse publicaties op **Allesoversport.nl** over 'integraal beleid opstellen' en 'integraal samenwerken', onder andere de artikelen **Integraal beleid om sport en bewegen te stimuleren** en **Integraal werken: een kwestie van durven te sturen**. Gebruik ook het stappenplan voor een **integrale inzet van de buurtsportcoach**. Ten slotte geeft **dit artikel** een overzicht van de verschillende programma's en akkoorden.

4 Zorg voor de juiste persoon op de juiste plek

In de bestuurlijke afspraken van de BRC-regeling 2023-2026 worden zes profielen benoemd die je kunt inzetten om de gemeentelijke doelen te behalen. Wil je een professional inzetten die zorgt voor verbinding met andere domeinen en die mensen in de buurt in beweging brengt, stel dan een [buurtsportcoach](#) aan. Wil je dat het sport-, beweeg- en culturaanbod op en rond scholen wordt versterkt, stel dan een [combinatiefunctionaris onderwijs](#) aan. Wil je kwetsbare mensen die weinig of niet sporten en bewegen, duurzaam in beweging brengen, stel dan een [beweegcoach](#) aan. Wil je de sport- en beweegaanbieders versterken, stel dan een [clubkadercoach](#) aan. Wil je dat de inwoners van jouw gemeente betere toegang krijgen tot cultuurdeelname? Stel dan een [cultuurcoach](#) aan. Ten slotte is iedere gemeente verplicht om een [coördinator sport en preventie](#) aan te stellen, die voor samenhang en verbinding zorgt tussen de verschillende thema's en onderdelen van de Brede SPUK gezondheid, sport en bewegen, cultuurparticipatie en sociale basis. [Kijk hier voor meer informatie over deze zes profielen.](#)

Deze profielen hebben verschillende functieomschrijvingen en een bijbehorend raamwerk. De functionarissen kunnen namelijk op verschillende niveaus werkzaam zijn, afhankelijk van de opdracht die ze meekrijgen. Bekijk goed welk type professional je nodig hebt voor de opdracht die je wilt uitzetten. Bijvoorbeeld een buurtsportcoach A heeft een begeleidende rol, een buurtsportcoach B een uitvoerende rol, een buurtsportcoach C een initiërende rol en een buurtsportcoach D een beleidsmatige/coördinerende rol. De uitgewerkte [functieomschrijvingen en raamwerken van de profielen](#) laten je zien hoe de type professionals zich tot elkaar verhouden en welke inschaling wordt geadviseerd.

Het gebruikmaken van de profielen en de bijbehorende raamwerken zorgen voor een carrièrepad dat de kwaliteit, professionaliteit en ontwikkelingskansen van de buurtsportcoaches bevordert. Lees in het artikel [Zo zet Sportservice Zwolle in op de ontwikkeling van buurtsportcoach](#) hoe zij dit al doen.

Staat er een team van buurtsportcoaches klaar? Zorg dan dat de opdracht enigszins aansluit bij de kennis en mogelijkheden van dit team. Of bespreek met elkaar welke opleiding en begeleiding eventueel nodig is om de gestelde resultaten te behalen.

Meer weten? Voor de profielen gerelateerd aan sport en bewegen, kun je terecht op [Sportindebuurt.nl](#). Voor de profielen gerelateerd aan cultuur, lees je meer op de website van het [LKCA](#) (Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst).

5 Zorg voor de juiste aansturing van de buurtsportcoach(es)

Er is geen blauwdruk voor werkgeverschap en aansturing, of een meest succesvolle manier om hier lokaal invulling aan te geven. Het is onder andere afhankelijk van de doelen en doelgroepen die je lokaal wilt bereiken met de buurtsportcoach, het team van buurtsportcoaches en hun ervaring, de betrokkenheid van andere beleidsterreinen en samenwerkingspartners. En niet te vergeten van de grootte van de gemeente en het aantal fte buurtsportcoaches.

Voor een grote of middelgrote gemeente kan het beleggen van werkgeverschap bij één lokale sport uitvoeringsorganisatie, het sportbedrijf, een lokale culturele instelling of welzijnsorganisatie goed werken. Het voordeel is dat de buurtsportcoaches elkaar onderling makkelijk kunnen vinden en ervaringen kunnen uitwisselen. In [Leidschendam-Voorburg](#) vallen bijvoorbeeld de buurtsportcoaches, cultuurcoaches, JOGG regisseurs en jongerenwerkers onder dezelfde organisatie. Het is ook mogelijk om in teams te gaan werken met bijvoorbeeld een senior buurtsportcoach als coördinator, zoals bij [Sportsupport Kennemerland](#). Dit biedt doorgroeimogelijkheden voor buurtsportcoaches. Het is belangrijk dat de gemeente en het sportbedrijf goede afspraken maken over de opdracht en de verantwoording. Daarnaast is het raadzaam dat beleidsmakers en uitvoerders regelmatig contact hebben over de voortgang, de successen en de uitdagingen. Niet ter controle, maar bijvoorbeeld om plannen bij te stellen of om successen te rapporteren aan de wethouder, het College en/of de Raad. Betrek uitvoerders bij het opstellen van nieuw beleid en gebruik hun expertise en kennis van de praktijk.

Het beleggen van de uitvoering bij een provinciale sportorganisatie kent, zeker voor wat kleinere gemeenten, voordelen. Buurtsportcoaches die voor kleine gemeenten werken, geven regelmatig aan dat ze 'eenzaam' zijn of vinden dat ze nergens echt 'bij horen'. Veel Provinciale Sportservice Organisaties zijn werkgever van buurtsportcoaches van meerdere gemeenten. Zij kunnen uitwisseling, coaching en begeleiding mogelijk maken, en dat wordt als waardevol ervaren door veel buurtsportcoaches. Het beleggen van werkgeverschap bij een Provinciale Sportservice Organisatie kan een financieel nadeel hebben. In sommige gevallen moet er btw afgedragen worden. Het [BTW-compensatiefonds](#) kan daar mogelijk een oplossing voor bieden.

Zijn de buurtsportcoaches in dienst van de gemeente? Als gemeente houd je dan zelf de meeste regie. Het maakt het contact tussen beleid en uitvoering meestal makkelijker, simpelweg omdat de lijntjes korter zijn en er regelmatig fysiek contact is. Ook is het makkelijker om collega's van andere beleidsterreinen te betrekken, mits je de buurtsportcoaches regelmatig een podium biedt om zichzelf en hun activiteiten te presenteren en profileren.

In Lienden zijn buurtsportcoaches direct in dienst bij [sportaanbieder Health Club Julien](#). Dit fitnesscentrum speelt een regierol in de regio, de buurtsportcoaches voeren meerdere beweegprogramma's vanuit GALA en [Integraal Zorg Akkoord \(IZA\)](#) uit. Een buurtsportcoach die bij een ondernemer in dienst is, biedt verschillende voordelen; de afstand tussen de buurtsportcoaches en het sportaanbod is klein, de buurtsportcoach als makelaar richting regulier aanbod wordt vanzelfsprekend, en sportaanbieders die gewend zijn en werknemer- werkgeverrelatie te hebben kunnen personeel professioneel begeleiden. De gemeente kan opdrachten direct (onderhands) aanbesteden aan sportaanbieders.

Hoe je het ook regelt, lokaal of regionaal: wees je bewust van de voor- en nadelen van de manier waarop je de aansturing van buurtsportcoaches regelt, en bespreek en evalueer dat gezamenlijk.

6 Stimuleer en faciliteer persoonlijke ontwikkeling en professionalisering

De buurtsportcoach is een beroep dat zich continu ontwikkelt. Voor gemeenten vormen deze professionals een belangrijke pijler om lokale ambities te realiseren. Ambities waarbij sport & bewegen het doel is (fite, gezonde en vitale burgers) maar ook waarbij sport & bewegen ingezet wordt als middel (meedoen, sociale cohesie, zelfredzaamheid, minder eenzaamheid etc.). Dat laatste zien we steeds meer. Gemeenten zetten buurtsportcoaches vaak breder in, bijvoorbeeld op het vlak van preventie/gezondheid (link met GALA). Dit vraagt veel van de huidige professionals. Continu bij- en nascholing is daarom essentieel. Op landelijk en regionaal niveau wordt gewerkt aan professionalisering en vakmanschap met bijvoorbeeld opleiders, maar op lokaal niveau is dit ook noodzakelijk. Het is van belang om vaak jonge, talentvolle en ambitieuze mensen te behouden voor de sport-, beweeg- en cultuursector, hen de nodige ontwikkelingsmogelijkheden te bieden en een groot verloop tegen te gaan. Zorg als gemeente en werkgever voor:

Begeleiding en coaching van de buurtsportcoaches, bijvoorbeeld door voortgangsoverleggen, functioneringsgesprekken en ontwikkelgesprekken.

Tijd en opleidings- of ontwikkelbudget, waarmee een buurtsportcoach een scholing kan volgen, een congres kan bezoeken of kan deelnemen aan een coachingstraject. Of organiseer zelf trainingen of bijeenkomsten zoals [Sportservice Zwolle](#) dat doet, eventueel samen met omliggende gemeenten of de Provinciale Sportservice Organisatie.

Bekendheid met het aanbod vanuit het programma Landelijke Academie Buurtsportcoaches (LAB). Binnen het programma LAB wordt gewerkt aan een infrastructuur waarbinnen stakeholders met elkaar samenwerken om relevant bijscholingsaanbod te ontsluiten en waar nodig nieuw te ontwikkelen. In 5 regio's zijn onder aanvoering van de Provinciale Sportservice Organisaties samen met het onderwijs, samenwerkingsverbanden opgezet/in ontwikkeling en voorzien van een digitaal platform waarop de buurtsportcoach het voor hem of haar gewenste aanbod terug kan vinden. [Lees hier meer](#) en [bekijk het aanbod](#).

Regelmatige uitwisseling of intervisie tussen buurtsportcoaches op lokaal, regionaal of landelijk niveau om kennis en ervaringen te delen. Stimuleer de buurtsportcoaches om zich aan te sluiten bij [WIJ Buurtsportcoaches](#). Een landelijk netwerk dat werkt aan kwaliteit, professionaliteit en het organiseren van ontmoetingen voor en door buurtsportcoaches.

Een kritische reflectie op succesvolle en minder succesvolle aanpakken. Bevraag elkaar kritisch over waarom een aanpak (niet) het gewenste resultaat had. Door scholing kunnen buurtsportcoaches hier beter in worden. Dat geldt ook voor monitoren en evalueren.

Doorgroeimogelijkheden zodat de buurtsportcoaches zich kunnen doorontwikkelen en daardoor duurzaam verbonden blijven. [SportSupport Kennemerland](#) doet dit middels subteams en profielen die in lijn liggen met de [carrièrepaden](#).

7 Maak duidelijke afspraken over monitoring en evaluatie (M&E) van de inzet van buurtsportcoaches en faciliteer hierin

Op het gebied van M&E is veel mogelijk, maar lang niet alles is wenselijk. Het moet haalbaar, betaalbaar en bruikbaar zijn en je moet geen dingen meten die op een andere manier al ergens bekend zijn. Ten onrechte denken velen dat het moeilijk is of moet zijn, maar ook eenvoudige en weinig tijdrovende methoden kunnen veel inzicht geven, en niet alles hoeft tegelijkertijd.

Bedenk in eerste instantie waarvoor je het wilt gebruiken: met name voor verantwoording naar bijvoorbeeld de gemeente, of gebruik je het vooral voor het verbeteren van processen en resultaten? Beide kunnen om andere methoden vragen. In de [M&E wijzer](#) vind je een stappenplan met uitleg en tips voor monitoring en evaluatie van lokaal sport- en beweegbeleid. En voor meer zicht op het effect van de werkzaamheden van de cultuurcoach, gebruik het monitoringsinstrument [Zicht op cultuurcoaches](#) van LKCA.

Het nut van M&E wordt bepaald door de wijze waarop doelen en gewenste resultaten zijn verwoord (zie tip 2). Als die niet toetsbaar zijn, heeft het geen zin om daar op te monitoren. Lees in [dit artikel](#) meer over impactgericht werken.

Verder zul je onder andere af moeten wegen wat voor soorten ‘indicatoren’ (van input tot outcome) je wilt monitoren, op welk niveau, en of je iets kwantitatief of kwalitatief wilt meten. In de [Handreiking Inzicht in impact voor teamleiders van buurtsportcoaches](#) wordt dit onder andere uitgelegd.

Stimuleer dat de buurtsportcoaches evalueren en overleggen met collega's, leidinggevenden, de doelgroep, betrokken partners of andere buurtsportcoaches (van hetzelfde type). Buurtsportcoaches met vergelijkbare doelgroepen, maar ook in vergelijkbare settings of met vergelijkbare taken, kunnen veel leren van elkaar en van elders beschikbare kennis over doelgroepen en daardoor hun beste aanpak of werkwijze bepalen. Daarnaast kunnen individuele ervaringen gedeeld en gebundeld worden op een hoger niveau (via werkgever naar gemeente), zodat ze kunnen dienen als input voor het beleid.

8 Werk mee aan de positionering van het team van buurtsportcoaches

Als gemeente heb je behoorlijk wat invloed op de zichtbaarheid van je buurtsportcoaches. Door regelmatig te communiceren over de buurtsportcoaches en het werk dat zij doen, werk je mee aan de bekendheid en positionering richting andere domeinen. Uiteraard hebben de buurtsportcoaches hier zelf ook een belangrijke rol en verantwoordelijkheid in. Zij kunnen bijvoorbeeld beeldmateriaal en mooie verhalen aanleveren en inzicht bieden in voortgang en resultaten. Maak hier samen afspraken over.

Communiceer vanuit de gemeente regelmatig over activiteiten van buurtsportcoaches en resultaten die zij behalen. Breng dit onder de aandacht bij lokale media, op sociale media, de wethouder, het College, de Raad en bij collega's van andere beleidsterreinen.

Organiseer met enige regelmaat een gezamenlijk sport- en cultuurcafé of netwerkbijeenkomst. Of nodig een of meerdere wethouders uit bij activiteiten of evenementen die de buurtsportcoaches organiseren.

Nodig een buurtsportcoach - bij voorkeur met een of meerdere deelnemers van beweeg- en cultuuractiviteiten - uit voor een presentatie aan collega's van andere beleidsterreinen over de inzet en het effect van sporten, bewegen en cultuur als middel.

Nomineer een buurtsportcoach uit jouw gemeente voor de stimuleringsprijs en verkiezing **Buurtsportcoach van het jaar**. Tijdens de landelijke Kennisdag Brede Regeling Combinatiefuncties wordt de winnende buurtsportcoach jaarlijks bekend gemaakt.

Op de hoogte blijven?

- [Nieuwsbrief - BuurtSportCoach \(sportindebuurt.nl\)](#)
- [Buurtsportcoach-update Kenniscentrum Sport & Bewegen](#)
- [Nieuwsbrief WIJ buurtsportcoaches](#)
- [Nieuwsbrief voor cultuurcoaches LKCA](#)

www.sportindebuurt.nl

070 - 373 80 55 of info@sportindebuurt.nl

Deze tipsheet is een initiatief en coproductie van de partners Brede Regeling Combinatiefuncties:

